N°. 246.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels . . . . . . f 1.00.
Voor elken regel meer . . . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelregt daaronder begrepen.

VRIJDAG 10 MAART.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement f 70, Ned. Cour.

Vleesch of Visch?

OPEN BRIEF AAN PROF. G. J. MULDER.

[illegible]

II.

Uwe nieuwe brochure, Professor! ″*De voeding van Nederlanders*″, die alle vleeschetende natuurgenooten van den troon heeft gebonst, waarop UHGel. ze in 1847 heeft geplaatst, begint, bij wijze van inleiding, met een paar bladzijden, waarvan ik de wezenlijke strekking inderdaad niet bevatten kan. Reeds meermalen nam ik de vrijheid, UHGel. te herinneren, dat ik maar een eenvoudig burgerman ben; ik zal dan ook maar volgens mijne eenvoudigheid oordeelen. ″Het voorstel tot ″afschaffing van den accijns op het geslagt *moest* val″len″ — zegt UHGel. — ″want het berustte op on″waarheid. Het ergste is, dat er den schijn aan gegeven ″is, alsof het louter te doen ware, om het hart van ″elken weldenkenden Nederlander te bevredigen; het hart ″van elken weldenkende, hetwelk volkomen beseft, dat ″de *armoede brood*, *de nijverheid krachtig voedsel* hebben ″moet. De teederste snaar van den landaard werd aan″geroerd met de volkomene bewustheid, dat het voor″gestelde middel *niet* baten kon. De nuttigheid van het ″vleesch-diëet werd voorop gezet, met de volledige ″kennis, dat de aanneming van het voorstel aan geen ″*behoeftige* een stukje vleesch *meer* zou verschaffen″ (14). Ik vertrouw, Professor, dat uwe chemische analyses [illegible] zijn, dan uwe politieke theses; want hoe eenvoudig ik zij, merk ik in de bovenstaande regelen nog al verwarring van begrip. Het voorstel strekte volstrekt niet om *aan armoede brood* te verschaffen; het is officieel gezegd: het strekte juist om de nijverheid, die krachtig voedsel behoeft, om *den middenstand* in staat te stellen, meer vleesch te gebruiken dan tot dusver. En wie is het, die betoogd heeft, dat *zonder vleesch* onze arm verlamt, onze geest verdooft, ons volk zal wegkrimpen? Ik meen, Professor, dat het UHGel. zelf geweest is. Wanneer nu de voorstellers, in den kring hunner bemoeijing, geredeneerd hebben aldus: ″Prof. MULDER zegt: de nijverheid *moet* ″vleesch eten; zij kan het niet, want de prijzen zijn ″hoog en de belasting is zwaar; den prijs te dwingen ″staat buiten onze magt; maar door de belasting af te ″schaffen verminderen wij den prijs met het bedrag dier ″belasting en doen we dus een grooten stap nader tot ″het edele doel van Prof. MULDER″; — dan geloof ik, dat niemand zoo onredelijk mag zijn, om a priori te onderstellen, dat men een voorstel deed, met de voorkennis dat het vallen *moest*, omdat het op onwaarheid berustte. Ware dit inderdaad het geval, dan — en Professor zal mij permitteren, dat ik het onverbloemd zegge — dan heeft UHGel. alléén die onwaarheid in de wereld gebragt, haar met het gezag van de wetenschap bekleed en, gelijk ik reeds heb aangetoond, zelfs niet geduld, dat men aan die waarheid eenigermate twijfelde. In 1847 heeft UHGel. magtig mooi gepraat en voor ons allen, wanneer wij geen vleesch gingen eten, een verschrikkelijk bang verschiet geopend; maar UHGel. heeft het gelaten bij praten en bij chemische analyses. Nu komen later mannen, die meer van *doen*, dan van *praten* houden, en zeggen: ″laat ons nu eens een middel beproeven, *dat aanwendbaar is*, om te zien of wij een krachtig volk kunnen opkweeken″ — en nu Professor! komt gij en zegt: ″de basis van het voorstel is eene onwaarheid″, ofschoon gij-zelf die basis hebt gelegd en er zelfs op vloektet, dat zij klinkklare waarheid bevatte! Inderdaad, UHGel. zal mij deze wijze van doen wel wat nader gelieven te expliceren; want mijn bekrompen verstand schiet daarbij te kort.

Het voorstel — zegt gij — was zoodanig op *onwaarheid* gegrond, dat de voorstellers, eigenlijk, naar Nederlandsche trouw hadden behooren te zeggen: ″Wij ″doen u een voorstel, waardoor het vleeschgebruik in ″Nederland niet zal toenemen; derhalve hebben wij ″*thans* over de nuttigheid van dat gebruik niet te han″delen″; en gij voegt er zeer humoristisch bij: ″Met ″evenveel regt toch, waarmede men dit thans besprak, ″had men, bij de behandeling van het voorstel, kun″nen spreken over het aangename van schaatsenrijden, ″of het gewigt der beoefening van de geschiedenis van ″het Vaderland″ (15). Terwijl ik nog niet kan inzien, waarom vleesch, dat bijv. 14 stuivers per Ned. pond kost, niet *veel meer* gebruikt zal worden, als men het voor 12 kan koopen, geef ik UHGel. ook in overweging, of deze tirade eigenlijk niet tegen u-zelven schijnt gerigt? De voorstellers geloofden, dat gij geene ″*onwaarheid*″ prediktet en trachtten derhalve, naar hun beste vermogen, het vleesch goedkooper en dan ook onder het bereik van meerderen te stellen: zij behoorden dus wel over ″de nuttigheid″ (sic) van het vleeschgebruik te handelen. Maar nu het gebleken is, dat de geheele pathetische voorstelling in uwe brochure van 1847 ″berustte op eene onwaarheid″, zou men welligt niet zonder grond kunnen zeggen: ″Waartoe al die ″cijfers van amylum, van proteïne, van kaasstof; waar″toe dat lamenteren over vleesch, als de stelling zelve ″eene *onwaarheid* is; als gij, Prof. MULDER, elk middel, ″dat ter bereiking van uw doel wordt voorgesteld, ver″klaart *niet te baten?* Met evenveel regt kondet gij, ″voor de krachtige spierontwikkeling van den mensch, ″aanbevelen, dat ieder tusschen twaalf en twee ure te ″paard moet rijden, wanneer gij niet tevens het mid″del aanweest, *hoe* men zoo vele paarden krijgen kan ″en *hoe* ″elk natuurgenoot″ er toe zal komen, om ″dageliiks wandelridjes te doen.″

[illegible] niet naar, Professor! om iemand, wien ook, bijoogmerken en nevenbedoelingen toe te dichten: u het allerminst, op wien elk Nederlander regtmatig trotsch is, zoo lang van natuur- en scheikunde wordt gesproken. Maar wanneer ik de *strekking* van uw schrijven in 1854 vergelijk met dat van 1847; wanneer ik *nu* gelooven moet wat gij schrijft, en dus ook, dat al dat vleesch-opgewijzel eene ″*onwaarheid*″ is geweest: dan, Professor! bid ik u, als opregt en eerlijk Vaderlander, terug te treden in uwe binnenkamer en de woorden, die gij de vrijheid neemt de voorstellers toe te voegen, te toetsen aan uwe brochure van 1847. Dan bid ik u de juiste beteekenis te vatten van die woorden: ″*leidt het volk niet in den tuin door onware* ″*aanwijzingen; want gij hitst het daardoor op en on*″*dermijnt alzoo het geluk van Nederland*″ (16). Welligt, dat gij die woorden, wat hunne toepassing op de voorstellers betreft, terugneemt. ″Hoe kan het ijs zoo koud, hoe kan het staal zoo hard zijn″ (17), is wel een treffende tragedie-passage; maar juister zou welligt de stelling geweest zijn, *na* de houding door UHGel. in 1854 aangenomen: ″Hoe kan de wetenschap zóó *rek*″*baar*, en een Professor zoo *hartstogtelijk* zijn!″

Ik mag van dat punt niet afstappen, dan nadat het behoorlijk is toegelicht; want het standpunt, dat UHGel. *thans* heeft aangenomen, kan voor oningewijden, gelijk ik ben, de eenige maatstaf zijn van ons *vertrouwen* op uwe cijfers, die wij niet kunnen narekenen. En dan meen ik UHGel. op zeer bescheiden wijs de volgende vraag te mogen doen. Onderstel eens, dat er van wege de wetgeving een maatregel denkbaar ware, om den prijs van den visch goedkooper te maken; dat er een accijns van geheven werd, en dat de voorstellers hadden voorgesteld de afschaffing van dien accijns, en daarbij hadden gezegd, dat het voorstel van Prof. MULDER, om zelfs de dienstboden *minstens* zoo veel vleesch te doen eten, als de heer des huizes (18), berustte op eene onwaarheid; want dat Prof. MULDER eigenlijk niet wist, of vleesch wel beter was dan visch. Zou er dan niet — en te regt — een kreet van afkeuring zijn opgegaan door het land? Zou men de vermetelheid van staatslieden niet hebben aan de kaak gesteld, die zóó ver ging, van niet slechts de uitspraak van een beroemd geleerde te minachten, maar ze bepaaldelijk zelfs te loochenen? En wat zou UHGel. gedaan hebben in zoodanig geval? Zou UHGel. verklaard hebben, dat inderdaad uwe brochure van 1847 [illegible] waarheid berustte″, en dat men [illegible] zoo niet veel beter, van behén-olie, stokvisch en pekelharingen leven kon? Ik twijfel geen oogenblik aan uwe loyauteit, Professor! maar, ik zou toch wel gaarne willen willen weten, of gij *ook dan*, met eene andere inleiding natuurlijk, eene theorie over ″visch-eten″ zoudt hebben gepubliceerd. Voor alsnog geloof ik, dat uwe brochure alsdan op die wijze zou zijn begonnen: ″Het ″voorstel tot afschaffing van den accijns op den visch ″*moest* vallen; want het berustte op onwaarheid (19), ″want ik verwijs u naar mijne geschriften: *De voe*″*ding in Nederland, in verband met den volksgeest*, ″en: *De voeding van den Neger in* Suriname.″

Maar ik heb het reeds vroeger gezegd: ik verdenk niemand en dus ook U niet van nevenbedoelingen, en wil dan ook volstrekt niet letten op de eigenlijke toepassing van hetgeen UHGel. noemt: ″openbare ″miskenning der ware belangen van het Nederland″sche volk bij de *partijlieden*″ (20). De aanleiding tot het schrijven van uwe nieuwe brochure komt mij voor, eene zeer natuurlijke te zijn. Gedurende zeven jaren is ook *uwe* wetenschap vooruitgegaan, Professor! Gij hebt gedurende dien tijd behén-olie, stokvisch, kabeljaauw en pekelharingen geanalyseerd — en God weet, hoe velen die kuur sedert ondergaan hebben! —; daaruit is het U gebleken, dat hetgeen de wetenschap in 1847 U het regt deed geven te verklaren: ″dat zelfs geene waarschijnlijkheids-gronden toegelaten waren″, geen axioma is geweest, en dat uwe wetenschap van 1854 U heeft doen inzien, dat *visch* ook niet te versmaden is voor de opkweeking van een krachtig volk. Maar de voorstellers hebben, evenmin als ieder ander, kunnen raden, waarmede UHGel. zich in het laboratorium te Utrecht bezig hieldt; voor hen en voor ieder ander berustte uwe brochure van 1847 nog altijd op eene *waarheid;* dienvolgens handelden zij; en nu is het toch — meen ik — niet billijk, wanneer UHGel., die *toen* slechts alléén in geheel Nederland wist, dat eene stelling van 1847 op eene onwaarheid rustte, eischt, dat de voorstellers, geen van allen natuur- of scheikundigen, zouden hebben moeten weten, wat U H. Gel. eene studie van *zeven jaren* schijnt gekost te hebben. Immers bij de behandeling van het voorstel, December 1853, moet het U H. Gel. nog niet duidelijk en helder voor den geest zijn geweest; immers, ware toen reeds uwe overtuiging gevestigd geweest, U H. Gel. hadt gewis, gedachtig aan de heilige pligten eens staatsburgers, *reeds toen* de Volksvertegenwoordiging en de Natie ingelicht en in plaats van later anderen te laste te leggen, waarvan eigenlijk U H. Gel. het eerst van allen de schuld draagt, volmondig: ″het dwalen is menschelijk″ erkend.

Al deze overwegingen, Professor! maken mij huiverig, thans *onvoorwaardelijk* geloof te slaan aan de cijfers, nu weder door UHGel. gegeven. In 1847 *vleesch;* in 1854 *visch;* wie zegt mij, of in 1861 UHGel. niet tot de slotsom komt, dat wij geen van beiden mogen eten. Te meer aarzel ik in het aannemen van al wat UHGel. *nu* schrijft, nu Prof. DONDERS beweert, dat men vleesch noch visch behoeft, en het ook zeer wel met granen enz. kan stellen. Uw gezag, Professor! komt mij [illegible] inderdaad voor, niet boven elken twijfel [illegible] zijn, nu ik zie bijvb. dat in 1847 ″de [illegible] door UHGel. in den ban werden [illegible] thans weder, in 1854, door UHGel. [illegible] worden den opgenomen; zoo zelfs, dat de [illegible] aangeprezen als het goedkoopste middel [illegible] Door onze maag, nota bene [illegible] tot suikermaag, ten gevolge van het aardappeleten, [illegible] UHGel., dat fabrijken [illegible] aardappelen *in de maag* [illegible] een Ned. pond suiker, als [illegible] kost 70 cents″ (21). Ik weet niet, Professor, of de houders van suiker-contracten (waarvan zelfs de Heer STOLTE een klein specimen niet zou versmaden) UHGel. wel zeer dankbaar zullen zijn voor deze ontdekking; omdat ik voorzie, dat men van lieverlede een aardappel in de thee zal doen, in plaats van een paar klontjes suiker; maar zooveel weet ik

toch, dat UHGel. omtrent de werking en den invloed van aardappelen, in 1854 ook al anders schijnt te denken dan in 1847.

Alleen de onderlinge vergelijking van de middelen, die gij *thans* aan de hand geeft, kan ons, dunkt mij, leiden tot de kennis van 't geen eigenlijk *nu* door UHGel. wordt verlangd. Ik zal die middelen, één voor één, met UHGel. nagaan, met de bede, dat het UHGel. moge behagen, mij teregt te wijzen waar ik dwalen mogt.

(*Wordt vervolgd.*)

(14) De voeding van Nederlanders, bl. 4.
(15) Ibid., bl. 4.
(16) Ibid., bl. 5.
(17) Ibid., bl. 4.
(18) De voeding in Nederland, in verband met den volksgeest, p. 72.
(19) » » van Nederlanders, bl. 6.
(20) Ibid., bl. 6.
(21) Ibid., bl. 51.

Buitenland.

ENGELAND.

Prins Leopold van Saxen-Coburg is den 6 van Lissabon, alwaar hij een bezoek tot rouwbeklag aan den regent van Portugal heeft afgelegd, te Londen aangekomen. — De spanning onder de werklieden van Preston duurt voort, en dienvolgens ook het staken van den arbeid in dat district. Eene deputatie is naar lord Palmerston afgevaardigd, om hem den toestand der arbeidende klasse bloot te leggen en genoegdoening te vragen voor de handelingen der policie, die de vergaderingen in de open lucht, binnen de stad, heeft verboden. De kommandant Martin heeft zijne vlag geheschen aan boord van den *Leopard*, en zal het bevel voeren over het eskader, voor zooveel de stoomschepen betreft. De kapitein Gordon is tot vlag-kapitein van den admiraal Napier benoemd. De werkzaamheden duren dag en nacht voort. Men kent het tijdstip van het vertrek der vloot naar de Oostzee nog niet; maar men meldt, dat de koningin en het Hof, bij hunne reis van Gosport naar Osbourne, de vloot zullen voorbijgaan en in oogenschouw nemen. Duizende nieuwsgierigen hebben zich naar Portmouth begeven, om de vloot te bezigtigen, maar een zware mist heeft hun belet, dit prachtig schouwspel te genieten. Lord Raglan heeft de artillerie te Woolwich geïnspecteerd en is onmiddellijk daarna naar Londen teruggekeerd.

Men heeft reeds berigten ontvangen nopens de reis der krijgslieden, die bereids te Gibraltar zijn aangekomen. — De gezondheidstoestand is uitmuntend. Elken morgen worden de krijgslieden geoefend in het schieten met de karabijnen en de pistolen. De namiddag wordt doorgebragt met zang en dans. De vermakelijkheden worden geregeld besloten met het «God save the Queen», door zee- en landmagt in koor aangeheven.

Bij gelegenheid der beraadslagingen in het Lagerhuis over de finantiële voorstellen der Regering, in de zitting van 6 dezer, heeft heer Hume het billijk geoordeeld, dat zij, die de regering tot den oorlog hebben aangezet, hun deel dragen in de lasten, welke het onvermijdelijk gevolg daarvan zijn. De heer d'Israëli erkende den pligt, die op het Huis rustte, om al hetgeen in zijne magt was in het werk te stellen om de kroon te ondersteunen in den regtvaardigen en noodzakelijken oorlog die gevoerd zou worden. Hij zou dan ook geen tegenstand aan de voorstellen der regering bieden; maar hij kwam op tegen het denkbeeld, volgens hetwelk de belasting de eenige hulpbron zou uitmaken, om in de behoefte te voorzien hoelang de oorlog ook mogt duren. Zijns inziens was de directe belasting tot haren uitersten grens opgevoerd. Hij beschouwde den tegenwoordigen staat der geldmiddelen niet zeer voldoende en zelfs als niet van bezwaren ontbloot. De kanselier der schatkist gaf te kennen, dat zoo de oorlog mogt aanhouden, de regering op nieuw zou vragen de hulpmiddelen der schatkist te vermeerderen. Zij zou dat met hetzelfde vertrouwen als op dit oogenblik doen, overtuigd, dat het Parlement zal erkennen dat zij, geheel overeenkomstig hare pligten als ministers van een constitutioneel land hadden gehandeld en wel op zoodanige wijs, dat zij aller goedkeuring en vertrouwen mogt verwerven. Overigens scheen het hem toe, dat de staat der schatkist, uit een geldelijk oogpunt beschouwd, zeer voldoende was.

FRANKRIJK.

Te Parijs was een gerucht in omloop, dat de Regering van Frankrijk en Engeland, met het oog op de gebeurtenissen in Spanje en op den moeijelijken toestand, waarin de tegenwoordige Regering van dat land zich steeds bevond, niettegenstaande de mislukking van den opstand te Saragossa, besloten hadden eene overeenkomst aan te gaan, om op alle moeijelijke voorvallen bedacht te zijn en met eenstemmigheid te werk te gaan.

BELGIE.

Z. Exc. de heer de Sick, Deensch minister bij de hoven van België en de Nederlanden, is van Brussel naar Kopenhagen vertrokken.

— Uit eene mededeeling van den Minister van Finantien bij gelegenheid der behandeling van een ontwerp, nopens de personele belasting, is gebleken dat van de 730,000 huizen, bestemd tot woning voor de 4,400,000 Belgen, er 310,000 onbelast zijn, welk getal nog zal toenemen. 2 millioen Belgen betalen dus niets aan den Staat ter zake van de personele belasting en de anderen zijn slechts aangeslagen in evenredigheid van een jaarlijksch bedrag van 4 francs.

ZWEDEN EN NOORWEGEN.

Eergisteren is medegedeeld, dat de onderhandelingen met Rusland over het stelsel van onzijdigheid, door de Noordsche Regeringen aangenomen, zeer gevorderd waren. Thans leest men in het Engelsch ministerieel avondblad van den 7den dezer het volgende artikel, dat eene officiële kleur draagt en daarom de opmerking verdient, ofschoon het zake is het aan andere berigten te toetsen:

«Wij vernemen uit eene bron, waarin wij vertrouwen kunnen stellen, dat daar de Russische Regering verklaard heeft de mededeeling van eene onzijdige staatkunde van den kant van Zweden niet te kunnen aannemen, noch erkennen, de Zweedsche Regering geantwoord heeft, dat zij geene verandering in deze staatkunde kon maken, en bereid is, die te verdedigen en diensvolgens maatregelen daartoe te nemen. De Russische Regering heeft op nieuw onderhandelingen aangeknoopt, die nog hangende zijn, maar die geene andere uitkomst doen voorzien, daar de Regeringen van Zweden en Denemarken in hunne staatkunde vast besloten en innig verbonden zijn. Mogten de Russen hunne onzijdigheid niet erkennen, dan gelooft men, dat zij zich bepaaldelijk bij de vereenigde Westelijke mogendheden zullen voegen. De geest van de Noordsche bevolkingen (en wel met name die van Noorwegen) is geheel tegen Rusland gekeerd, en ten gunste van Engeland en Frankrijk.»

TURKIJE.

De laatste telegrafische berigten melden, dat de Pruissische Regering heeft verklaard, dat zij, zonder zich tot eenige gewapende tusschenkomst te verbinden, zich, in afwachting van hetgeen de toekomst zal opleveren, zal bepalen tot het in acht nemen eener strikte onzijdigheid, ten einde, bij voorkomende gelegenheid, als bemiddelende mogendheid te kunnen optreden.

De Oostenrijksche Regering had eene geldleening van 50 millioenen geopend, à 4 pct. tegen 90, bestaande uit 4000 reeksen, elk van 80 aandeelen van 250 florijnen. De deelneming aan dezelve was tot den 17den Maart opengesteld en is uitsluitend aan het binnenland aangeboden.

Volgens berigten uit Petersburg van den 22sten Februarij is de adjudant-generaal, luitenant-generaal, prins Dolgorukoff I, aldaar tot Minister van Oorlog benoemd.

De *Morning Herald* verhaalt dat Kalefat, (het eenig punt op de linker-oever, dat door de Turken bezet was) door de Russen stormenderhand zou zijn ingenomen. Ter beurze hechtte men echter aan dit berigt geen geloof. Per telegraaf uit Triest van den 8sten dezer is het volgende berigt gemeld:

Met eene stoomboot zijn de volgende tijdingen uit Konstantinopel ontvangen, loopende tot 26 Februarij. Een Fransch oorlogschip is naar Samos gezonden, dat zich onafhankelijk wil verklaren. De pacha van Galata zou afgezet zijn, op verzoek van den Oostenrijkschen internuntius. De gecombineerde vloot ligt steeds in de haven van Beicos. Een gedeelte van de vloot van Sebastopol ligt te Suchum-Kale.

Berigten uit Athene van 1 dezer houden in, dat de insurrectie in Thessalie steeds veld wint en dat de sympathie voor de opgestane Grieksche bevolking steeds toeneemt. Generaal Rangos is tot de insurgenten overgegaan; Church is tot generaal benoemd.

Uit Parijs wordt met den telegraaf gemeld, dat de Keizer reeds den 7den eene bezending van de Wetgevende Kamer heeft ontvangen, welke gelast was Z. M. te berigten dat de voordragt voor het ondernemen van de geldleening was aangenomen, en dat de Keizer aan de leden dezer bezending heeft te kennen gegeven, dat hij zulks als een blijk beschouwde, dat hij zich ten aanzien der denkwijze dezer vergadering niet had bedrogen. In Parijs liep het gerucht, dat nog 120,000 dienstpligtigen in de wapenen zouden worden geroepen.

Slechts één lid, de heer de Flavigny, heeft in het wetgevend ligchaam over het bedoelde ontwerp het woord gevoerd. Het ongeduld der vergadering liet niet toe, dat eenig ander lid het woord bekwam. Na de aanneming van het ontwerp heeft de kamer besloten, dat zij haar bureau zou vergezellen om het goedgekeurde wets-ontwerp aan den Keizer aan te bieden.

Van alle zijden ontvangt men berigten, dat de regeringen zich bezig houden met het ontwerpen van middelen, om te voorzien in de uitgaven, welke de tegenwoordige staat van zaken in Europa moet na zich slepen. Zoo heeft, gelijk vroeger gemeld is, de Britsche kanselier der schatkist voorgesteld, om de belasting op het inkomen voor het loopende jaar met de helft te vermeerderen. Die verhooging wordt wel over het geheele jaar uitgestrekt, maar zal gedurende de 6 eerste maanden van het dienstjaar moeten opgebragt worden, zoodat de belasting inderdaad in die 6 maanden wordt verdubbeld. De schatkist zal in dezen maatregel eene hulpbron vinden van omstreeks 80 millioen franken, waarbij zal kunnen worden gevoegd een vrij aanzienlijk overschot der ontvangsten boven de uitgaven van het loopend jaar. De heer Gladstone heeft bovendien voorgesteld, om het zegel van het handelspapier te verhoogen, en wel door het aannemen van eene schaal, beginnende met 3 pences voor de stukken van 25 pond, en klimmende naar evenredigheid tot de stukken van 5000 pond. Tot hiertoe was alleen het handelspapier van Engeland zelf aan het zegel onderworpen. De heer Gladstone heeft voorgesteld alle onderscheid te doen ophouden en ook het papier van het Buitenland getrokken, aan het zegel te onderwerpen. Eindelijk heeft hij magtiging gevraagd om 1,750,000 pond aan schatkist-biljetten te mogen uitgeven, die verwisselbaar zullen zijn op de toenemende opbrengst der ontvangsten. Dit laatste voorstel is, staande de vergadering, a[illegible] nomen. Het Huis zal a. s. Maandag vergaderen, om het voorstel tot verhooging van de income tax te be[illegible] slagen.

Ook de Oostenrijksche Regering heeft, gelijk hierbo[illegible] uit de telegrafische berigten blijkt, eene geldleening [illegible] opend.

Evenzoo meldt men uit Turyn, dat de Regering v[illegible] nemens zou zijn, eene nieuwe leening te sluiten.

Uit al deze telegrafische berigten blijkt het, dat [illegible] zich overal krachtig op den oorlog voorbereidt. Het gro[illegible] vraagstuk, waarop de algemeene aandacht steeds geve[illegible] blijft, betreft de houding van Oostenrijk en Pruissen [illegible] de aanstaande gebeurtenissen. De verklaring van Pruiss[illegible] hierboven medegedeeld, is duidelijk, klaar en stel[illegible] Maar die uit Weenen is wederom duister. Wie zal t[illegible] bepalen, wat onder algemeene belangen van Europa [illegible] onder bijzondere belangen van Oostenrijk moet worden [illegible] staan. Zal dat Rijk met Europa lijven, of zal het zich aan [illegible] zijde van Rusland scharen? Elke uitlegging is hier mo[illegible] lijk. Het is dus zake alle oordeel over die mededee[illegible] van Oostenrijk te schorsen, tot dat de geheele inhoud [illegible] dat stuk zal bekend zijn.

Van het krijgstooneel, zoo in Azie als in de vorst[illegible] dommen, zijn geene nadere tijdingen ontvangen; o[illegible] alle bewegingen ten gevolge van het ongunstig [illegible] gestaakt hebben moeten worden. Uit bovenstaande teleg[illegible] fische berigten is alleen op te maken, dat ook in de A[illegible] tische gewesten allen zich tot den oorlog uitrusten.

De opstand in Epirus schijnt door de krachtdadige maatre[illegible] len, door het Turksche bewind en door de vertegenwoordig[illegible] der Westelijke mogendheden in het Oosten genom[illegible] bepaald bedwongen te zijn geworden. Uit Malta sch[illegible] men van 3 dezer, dat onderscheidene hoofden van [illegible] opstand, ten gevolge van de bedoelde maatregelen, gevra[illegible] hebben in onderwerping te mogen komen.

Te Parijs was den 7den dezer het gerucht in om[illegible] dat dagelijks kon worden te gemoet gezien eene verklar[illegible] van den Sultan, waarbij aan de Christen bevolking [illegible] zijn rijk de gelijkheid en de concessien zouden verle[illegible] worden, die door Frankrijk en Engeland ter tegem[illegible] koming in de ondersteuning, welke zij aan Turkije sch[illegible] ken, zijn gevorderd.

— De Erfurter-bank, die eene filiaal-bank der Berlijns[illegible] is, heeft dezer dagen van daar het bevel ontvangen, ge[illegible] wissels op Russische huizen te honoreren of te disconte[illegible] daar men reden heeft te vreezen, dat dezelve we[illegible] geene betaling in geld zullen kunnen doen.

— Berigten uit Petersburg, gedagteekend van den [illegible] Febr. bevestigen nader, dat vorst Paskewitsch, stadhou[illegible] van Polen, door keizer Nicolaas tot opperbevelhebber [illegible] de geheele Russische strijdmagt aan den Donau beno[illegible] is. Prins Gortschakoff zal echter, onder den eerstgenoem[illegible] met het bevelhebberschap in de Donauvorstendommen [illegible] last blijven. Graaf Rüdiger zal daarentegen voorl[illegible] vorst Paskewitsch in Polen vertegenwoordigen. Verd[illegible] het opperbevel over de Russische troepen, die a[illegible] kusten van Koerland, Esthland en Lyfland geconcent[illegible] zijn, aan den generaal Bery opgedragen.

— De Engelsche oorlogstoomboot *Hekla*, is den [illegible] dezer te Kiel aangekomen. Nadat de Britsche officieren [illegible] loodsen, die zich aan boord van die stoomboot bevind[illegible] de haven van Kiel opgenomen en als zeer geschikt v[illegible] de Britsche oorlogsvloot bevonden hebben, is zulks d[illegible] hen onmiddellijk, per telegraaf, naar Londen berigt, [illegible] mede dat de Belt en Sond thans geheel vrij van ijs [illegible]

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG 9 MAART.

In deze zitting zijn ingekomen drie koninklijke [illegible] schappen, ten geleide van even zoovele ontwerpen van [illegible] als:

1°. tot uitbreiding der regtsmagt van de kantong[illegible] ten in strafzaken;

2°. tot het verleenen eener bijdrage ter bevordering [illegible] den aanleg van een scheepvaartkanaal tusschen Ass[illegible] Groningen en

3°. tot het verleenen eener bijdrage ter bevordering [illegible] den aanleg van een uitwateringskanaal van Grave na[illegible] Amer.

Al deze ontwerpen zullen worden gedrukt, rondg[illegible] en verzonden naar de afdeelingen.

Onder de heden ingekomen verzoekschriften behoore[illegible] een adres van de Kamer van Koophandel en Fabriek[illegible] Rotterdam, over het ontwerp tot wijziging van het [illegible] der regten van in- en uitvoer, en onderscheidene a[illegible] over de onderdeelen van het tarief; voorts acht [illegible] van paarden-postmeesters tegen het wetsontwerp, ho[illegible] opheffing der paardenposterij.

Alvorens tot de aan de orde zijnde nominatie vo[illegible] van den Hoogen Raad over te gaan, wordt voorgelez[illegible] missive van den heer Mr. van Gelein Vitringa [illegible] op de lijst van aanbeveling door den Hoogen Raa[illegible] zoekende voor die nominatie buiten aanmerking te [illegible]

Thans wordt overgegaan tot het opmaken der [illegible] nominatie.

Tot stemopnemers worden door den Voorzitter [illegible] zen de Heeren Godefroi, van Heiden Reinestein [illegible] en Van der Veen.

De uitslag van de stemming is geweest, dat bij [illegible] stemming gekozen is tot eersten kandidaat de he[illegible]

D. W. Pape, officier van justitie bij de arrondissem. regtbank te 's Bosch, met 31 stemmen; tot tweeden kandidaat, bij de eerste stemming, de heer Mr. F. F. Karseboom, advoc.-generaal bij het prov. geregtshof in N.-Holland, met 34 stemmen; tot derden kandidaat, bij de vierde stemming, de heer de Jong van Beek en Donk, offic. van justitie bij de arrondiss. regtbank te Utrecht, met 33 stemmen; tot vierden kandidaat, bij de tweede stemming, Mr. F. J. Jespers, raadsheer in 't prov. geregtshof in N.-Brabant, met 34 stemmen; en tot vijfden kandidaat, de heer Mr. J. Versfelt, raadsheer in 't prov. geregtshof in Noordbrabant, met 34 stemmen.

Interpellatie van den Heer van Eck.

De heer VAN ECK erlangt het woord tot het doen eener interpellatie aan den Minister van Koloniën over het Koninklijk Besluit van 13 Januarij jl. betrekkelijk de handhaving van het eigendomsregt van den Staat op de gouvernementsstukken in de koloniën en overzeesche bezittingen.

De heer VAN ECK zet op den voorgrond, dat in het besluit van 13 Jan. veel is, dat hem niet duidelijk voorkomt, en hij hoopt dat de Min. van Koloniën in staat zal kunnen zijn, om daarover het noodige licht te verspreiden. Het *hoofd* reeds van het Besluit, zegt de Spr., komt slechts ten deele overeen met den inhoud van het besluit, daar het ook geheel andere bepalingen bevat, vreemd aan de handhaving van het eigendomsregt op die gouvernementsstukken. Art. 1 leverde insgelijks onzekerheid op; want het was niet regt duidelijk, wat daarmede bedoeld was, of daarmede verboden werd aan personen, die in de koloniën zich bevinden, om mededeeling te doen van stukken aan personen, die zich daar mede bevinden; dan wel of het verbod van mededeeling zich ook uitstrekt aan personen, zich buiten de koloniën bevindende; Spr. meende, dat het laatste niet *kon* bedoeld zijn.

Voorts wenschte hij gaarne te vernemen, wat de regering verstond onder "onbevoegden", dat had behooren gedefinieerd te zijn in het besluit; omdat men niet wist, wie de regering voor onbevoegden hield. Wat verboden werd is evenmin in het Besluit opgenomen, en evenwel was eene zoodanige definitie toch wel noodzakelijk in eene strafwet, gelijk het Besluit was.

Ten aanzien van art. 2 merkte Spr. op, dat de redactie zoo onduidelijk was, dat letterlijk het verlof was gegeven, dat zoodra aan iemand stukken waren uitgereikt, *ieder ander* het regt had ze te publiceren, 't geen toch wel de bedoeling van de Regering niet kon geweest zijn.

Wat de straffen betreft, waarmede het besluit bedreigt, wijst de Spr. op art. 6, waarbij *ieder*, die het Besluit overtreedt, gestraft wordt met eene boete van *f* 1000, tot *f* 3000. Niet ambtenaren alléén, maar ook ieder bijzonder persoon wordt dus strafbaar gesteld; en het komt Spr. twijfelachtig voor, of de regering wel zóó ver gaan kan. Die bepaling is des te harder voor den particulier, omdat hij niet, zooals de ambtenaar weten kan, omtrent welke stukken al of niet geheimhouding verlangd wordt. Meermalen zal alzoo de particulier onschuldig gestraft kunnen worden. Zoodanige particulier zou zelfs kunnen gestraft worden, als hij eene mondelinge mededeeling doet van den inhoud van een stuk aan een ander.

De straf in art. 5 bepaald, schorsing of vervalling verklaring van het pensioen, doet den Spr. vragen: welke ambtenaren worden bedoeld, gepensionneerden hier te lande wonende, of alleen, die in de koloniën zich bevinden? Het komt hem twijfelachtig voor, omdat men de toepasselijkheid hier te lande niet kan hebben beoogd, daar de bepalingen van het Besluit, wat het land hier betreft, menige ongrondwettigheid inhouden.

Spr. vindt ook onbillijkheid in de straf. De gepensionneerde ambtenaar is geen ambtenaar meer; hij is tegenover de regering slechts een bijzonder persoon, en waarom nu den gewezen ambtenaar strenger gestraft dan den particulier?

De regelen, die op het pensioen gesteld zijn, nagaande, wijst de Spr. er op, hoe hij, die pensioen trekt, het *regt* daartoe heeft erlangd, en jaren lang, om in het genot daarvan te treden, daartoe heeft bijgedragen. Het reglement op het pensioen bepaalt de gevallen, waarbij het regt van pensioen verloren gaat; te vergeefs zal men daarin vinden eene voorwaarde als thans gesteld is bij het Besluit van 13 Januarij jl. De thans gepensioneerde ambtenaren zijn dus gebonden aan de voorwaarden, die bestonden op het tijdstip hunner pensionnering; en het komt den Spr. voor, dat het stellen van nieuwe voorwaarden *thans* eene krenking is van verkregen regten, die niet toegelaten mag worden.

Nog één punt van meer algemeenen aard wenscht Spr. nu ter sprake te brengen. Spr. verklaart, dat in het Besluit menig artikel voorkomt, dat hij kan toejuichen, vooral art. 1, waarbij verboden wordt, om archieven onder zich te houden, en die bepaling, waardoor te keer gegaan wordt het misbruik van vertrouwen, dat daarvan zou kunnen gemaakt worden. Hij heeft er dan ook geen bezwaar in, om bij de ambtenaren de openbaarmaking van stukken te keer te gaan; maar hij gelooft, dat het niet overeenkomt met het algemeen belang, om die beperking uit te strekken tot alle andere personen. Dat verraadt eene al te groote vrees voor openbaarheid. Indien men toch nagaat wat het gevolg zou zijn van de ten uitvoerlegging van dit Besluit, dan zal men zien, dat, geen particulier zelfs, openbaar mag maken stukken, voorkomende uit de eerste tijden, waarin wij onze koloniën in handen kregen. Historische nasporingen zullen dan zijn belet, en Spr. vraagt, of men op die wijze de geschiedenis kan afsluiten en het onderzoek van kunsten en wetenschappen kan beperken? Dat is noch in 't belang van het algemeen, noch in dat van de Regering. Moeijelijk toch kan Spr. zich voorstellen, dat de Regering zou wenschen zich als het ware buiten de Regering te sluiten; daar dan wel het allereerst wantrouwen zou opgewekt worden tegen die Regering, welke zich op die wijze afsluit.

Spr. wijst voorts de noodzakelijkheid aan, dat particulieren in staat zijn, inlichtingen te geven omtrent den toestand der Kolonien, daar anders de Natie en de Vertegenwoordiging slechts van ééne zijde, van die der Regering, zouden ingelicht worden; en men alzoo niet zou kunnen komen tot de kennis van de waarheid.

DE MINISTER VAN KOLONIEN heeft met verwondering bespeurd, dat de Spr. gemoedsbezwaren had tegen het besluit waardoor discussien konden ontstaan, die de Min. niet gelooft, dat in deze zaal te huis behooren. Als de heer VAN ECK in den Raad van State had gezeten, hij zou gewis, beter dan nu, zijn ingelicht; en hij, Minister, kan niet treden in eene discussie over den inhoud van een besluit, dat de Koning in zijne hoogheid als wetgever in de Koloniën, in het belang van de rust en de orde, heeft genomen.

De Minister zou evenwel toch eenige inlichtingen geven, om zooveel mogelijk den Spr. te vrede te stellen. Het hoofd van het besluit kan welligt niet volledig in harmonie zijn met den inhoud, maar de min. gelooft, dat daardoor de werking van het besluit niet geprejudicieerd zal worden. Het besluit zelf was van [illegible] toepassing op alle Koloniën.

Wat de overige vragen betrof, de Min. meende, dat zij eigenlijk de aandacht der Kamer niet verdienden; want de Kamer noch eenig lid van de Kamer kan verlangen, dat eene langdurige discussie ontsta over hetgeen een particulier al dan niet doen mag.

Het besluit werkt *niet* in Nederland, *alleen* in Indië. De Min. verklaart echter, dat de reglementen op het pensioen zoodanig zullen veranderd worden, dat de toepassing van het besluit voor gepensionneerden hier te lande ook geldig zijn zal. De regering zal waken, dat ook hier te lande op die wijze het besluit worde nageleefd.

Om het besluit van den Gouv.-gener. over te leggen, waarvan in het besluit van 13 Jan. gewaagd wordt; de Minister zal het *niet* doen; want de Kamer schijnt den Min. niet bevoegd, om te beslissen in hoever de regering in deze al of niet met gezag van redenen had gehandeld.

De heer SLOET TOT OLDHUIS kan het gevoelen niet deelen van den Minister, dat men in geene discussie mag treden over eene zaak, waartoe eene interpellatie is vergund. Het schijnt hem nogtans toe, dat de Min. niet voorbereid is, om te antwoorden op de vragen van den heer VAN ECK, en hij zal daarom zich voorbehouden, om, ten aanzien van de ongrondwettigheid van dit besluit, nader het woord te voeren bij de discussie over het reglement op het beleid van N. Indie. Hij meende dit te moeten verklaren, opdat men niet affleidde, dat hij zich vóór het Besluit van 13 Jan. zou verklaren.

De heer VAN ECK had gehoopt geruststellende inlichtingen te kunnen bekomen, ook voor zoo velen, die daarover ongerust zijn. De Minister heeft echter gemeend, geene inlichtingen te moeten geven; alleen heeft de Min. verklaard, dat het Besluit slechts van toepassing is voor de Koloniën. De bewering van den Min., dat Spr.'s vragen waren onbeduidend, zal hij aan het oordeel overlaten van de Kamer. Hij voor zich acht het niet onbeduidend, wanneer men bijv. wenscht te weten, wat *onbevoegden* zijn.

De discussiën werden daarop gesloten verklaard.

Daarna zijn zonder beraadslaging *aangenomen:*

1°. het ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1853. Abonnementen voor schrijfloonen en kleine onkosten ten dienste der besturen en commissien van administratie over de gevangenissen. — *Aangenomen* met algemeene stemmen.

2° het ontwerp van wet tot verhooging van hoofdstuk VII der Staatsbegrooting voor 1853 (Traktement van den Minister). — *Aangenomen* met 53 tegen 11 stemmen. — *Tegen* de heeren Hugenholtz, Westerhoff, Heugst, Storm, Sloet, van Eck, de Man, Strens, de Poorter, Reinders en Zylker. Na het uitbrengen van rapporten op eenige verzoekschriften is de vergadering gescheiden.

Vervolg en slot van de Memorie van Beantwoording voor het wetsontwerp tot regeling van het Muntwezen van Nederlandsch-Indië.

Ad § 6. De Regering stemt met die leden in, die eene emissie van gouvernements zilververtegenwoordigend papier ontraden en meenen dat, wanneer zich behoefte aan zoodanig papier bij de gemeente mogt voordoen, daarin door de Javasche bank, des noodig na wijziging van haar octrooi, zoude behooren te worden voorzien. Wanneer het Gouvernement in Indie papier uitgaf, ten allen tijde tegen zilver verwisselbaar, zou hetzelve steeds moeten zorgen dat eene voldoende hoeveelheid specie, en op meer dan ééne plaats, voor de verwisseling aanwezig was, en daaruit zou veel last en eene groote verantwoordelijkheid ontstaan, zonder door eenig voordeel te worden opgewogen.

Omtrent eene in het Voorloopig Verslag mede ter sprake gebragte uitgifte van onverwisselbaar papier, moet worden opgemerkt, dat op zulk papier dadelijk een agio zou ontstaan Daardoor zou tevens weder eene eerste stap worden gedaan tot bederf van het muntwezen, tot welks herstel men thans de handen wil ineenslaan.

Het denkbeeld eener beleening bij de Javasche Bank, waarvan in het Voorloopig Verslag [illegible] komt niet aannemelijk voor; het zou [illegible] creatie eener schuld van 10 millioen met [illegible] terwijl men zou verstoken blijven [illegible] gelegenheid om den hoogen marktprijs van het koper te benuttigen tot opruiming van de overtollige hoeveelheid duiten. Zulks zou eenen onzekeren toestand daarstellen, waartoe geene aannemelijke reden schijnt te kunnen worden bijgebragt.

Ook kan de Regering geenszins de meening deelen, dat de Javasche bank zonder gevaar drie maal zooveel aan papier zou kunnen uitgeven als hare speciekas, verhoogd met het reservefonds, bedragen zou. De bedoelde verhouding mag goed en uitvoerbaar zijn in N. Amerika en Europa, maar is dit niet in de overzeesche bezittingen van het Rijk. Het verdient opmerking, dat de speciekas der Nederlandsche bank (metalliek geld en baren) bijna even zoo groot is als het montant der in omloop zijnde biljetten, en dus vrij wat meer dan een derde dier biljetten; de voorzigtigheid gebiedt op Java, waar losse speculatien niet tot de onmogelijkheden behooren, de speciekas eener bank steeds ruim voorzien te houden.

Het is waar, dat een aanzienlijk deel der door de Javasche Bank uitgegeven biljetten zich steeds zou bevinden in de kassen van het Gouvernement, maar even waar is het, dat het Gouvernement dan in dezelfde evenredigheid afhankelijk zou zijn van de solvabiliteit der Bank.

Ad § 7. Het voornemen der Regering is, om den voorgenomen maatregel in volgender voege uit te voeren. Men zal aanvankelijk voor 5 à 6 millioen aan zilveren pasmunt op Java in voorraad moeten hebben. Vervolgens wordt de gelegenheid geopend, om de pachtpenningen, landrenten enz. in kopergeld te voldoen, en om bij de verschillende landskassen kopergeld tegen zilveren pasmunt en recepissen te verwisselen, terwijl daarentegen de gouvernements-betalingen in recepissen en zilveren specie plaats vinden. Hierdoor zal het koper weldra in de landskassen vloeijen, en het middel ontstaan, om de circulatie te beperken tot de wezenlijke behoefte, waarbij zorgvuldig moet worden gewaakt dat de Javasche bevolking door deze plotselinge inkrimping niet in ongelegengeid gorake en aan de willekeur der geldwisselaars worde prijs gegeven, hetgeen bij eene overdrevene eerste inkrimping en de aanvankelijk mindere bekendheid met het gerief der zilveren pasmunt zoo ligt zou kunnen gebeuren.

Is deze eerste stap op Java met goed gevolg gedaan, en de geregelde werking van de laatste alinea van art. 11 van het wets-ontwerp daardoor verzekerd, dan kan ook op groote schaal met de intrekking der recepissen worden voortgegaan. Op de verschillende buitenbezittingen moet successivelijk evenzoo worden gehandeld, en wanneer eindelijk door die partiële maar elkander spoedig opvolgende handelingen de zaak afgeloopen is, kan ook het verbod van invoer van kopergeld van wettigen muntslag van de buitenbezittingen op Java zonder bezwaar worden opgeheven.

Het ligt in de bedoeling, om de verwisseling van de recepissen aan de houders zoo gemakkelijk en onkostbaar mogelijk te maken, en bepaaldelijk bij gelegenheid dier operatie zooveel mogelijk te waken, dat de inlanders niet bedrogen worden.

Ten gevolge van de verdere aanmerkingen op de wetsontwerpen zelven gevallen, heeft de Regering in wetsontwerp A *deze* veranderingen gemaakt. Art. 4 te lezen als volgt: "Koperen pasmunt zijn: *de cent* of het honderdste "gedeelte van den gulden, *de halve cent*. De beeldenaar "en middellijnen worden door Ons bepaald bij een in het "*Staatsblad* te plaatsen besluit. Het gewigt dezer munt"stukken wordt binnen drie jaren na het in werking "brengen dezer wet door de wet geregeld en de uitgifte "bepaald. Zoolang deze koperen pasmunt niet is in omloop "gebragt, blijven als zoodanig in Nederlandsch Indie gang"baar de enkele, dubbele en halve duiten van Nederlandschen of Nederlandsch-Indischen muntslag, naar rede van "*honderd en twintig* enkele duiten op den gulden."

Artt. 6 en 7 te lezen als volgt: "Art. 6. Het gewigt "van het stuk van $\frac{1}{4}$ gulden is *drie wigtjes, honderd "tachtig duizendsten van een wigtje*; van het stuk van "$\frac{1}{10}$ gulden, *een wigtje twee honderd vijftig duizendste "van een wigtje*; van het stuk van $\frac{1}{20}$ gulden, *zes honderd "tien duizendsten van een wigtje*. De ruimte in gewigt is "voor het stuk van $\frac{1}{4}$ gulden zes duizendste, voor het stuk "van $\frac{1}{10}$ gulden tien duizendste, voor het stuk van $\frac{1}{20}$ gul"den twaalf duizendste gedeelten van het gewigt voor elk "stuk bepaald, zoowel boven als beneden dat gewigt."

"Art. 7. Het gehalte der zilveren pasmunt is *zeven hon"derd twintig duizendsten* (0,720), met eene ruimte van "twee duizendsten, zoowel boven als beneden dat gehalte."

Art. 12. Achter het woord "*vreemde* te voegen het woord "zilveren."

Art. 16 te lezen als volgt: "De recepissen verjaren [illegible] "jaren na afloop van den termijn der geheele [illegible]

Art. 17. In plaats van de woorden [illegible] te lezen: "niet ingewisselde." [illegible]

Art. 18 te lezen als volgt: "Jaarlijks [illegible] "1°. Januarij 1855, wordt door [illegible] "nien aan de Staten-Generaal [illegible] "de uitvoering aan de [illegible] te lezen: "vervallen."

Art. 20. Voor het woord [illegible]

Uit den considerans van het Wetsontwerp Lit. B, valt weg de [illegible] latere te maken wet, en het cijfer [illegible] f 36,662,954, wordt veranderd in f 36,000,000. [illegible]

's Gravenhage, 9 Maart.

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der dir. belastingen en acc. te Meppel, de heer C. L. van Woelderen, ontvanger te Rheden c. a.

Z. M. heeft tot rector magnificus bij de hoogeschool te Utrecht voor het academiejaar 1854—1855 benoemd den hoogleeraar H. E. Vinke.

—

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der dir. belastingen en accijnsen te Finsterwolde, de heer W. de Timmerman, ontvanger te Oudega.

—

Z. M. heeft benoemd bij het personeel der geneeskundige dienst der landmagt, tot officieren van gezondheid van de 1ste klasse, de officieren van gezondheid der 2de klasse J. van Breda Kolff, J. A. Fles en A. F. Baudnin, allen van gemeld personeel.

---

* De soirée met souper, die gisteren avond op het paleis van Z. M. heeft plaats gehad, was buitengewoon schitterend De zalen waren op eene eigenaardige wijze met draperiën, guirlanders en honderde bloem- en plantgewassen versierd. Voegt men daarbij de menige lichten, die zich door de veevuldige spiegels tot het oneindige vermeerderen, dan bood het geheel een heerlijk gezigt op. Deze partij werd met de hooge tegenwoordigheid van HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik en prins en prinses Frederik vereerd. De leden van het corps diplomatique, de ministers en vele aanzienlijken, zoo uit de residentie als van elders, woonden dit feest bij. Bij dit alles was het toilet der dames uitmuntend te noemen. Zij hadden zich beijverd, om aan deze soirée allen luister bij te zetten. De leden der koninklijke familie namen deel aan den dans, die tot vroeg in den morgen voortduurde.

---

* Vrijdag middag zal er in de zaal der Vrijmetselaarsloge voor de leden van het groot Oosten, een diner plaats hebben, dat met de hooge tegenwoordigheid van Z. K. H. prins Frederik zal vereerd worden. Dit banket zal door den heer J. de Wit uit het hôtel de l'Europe geleverd worden.

---

* Dingsdag aanstaande zal door Z. M. weder een thé-dansant met souper gegeven worden.

De *Amst. Cour.* spreekt de geruchten bepaaldelijk tegen, die volgens haar, in omloop zoude zijn, dat van de zijde van Engeland en Frankrijk pogingen zouden worden aangewend, om ons te bewegen aan den oorlog deel te nemen. Zij beschouwt dergelijke geruchten als een uitstrooisel. Ook waarschuwt dat blad tegen de aanbiedingen van hooge vrachtprijzen, om wapenen, enz. naar eene Russische haven over te voeren, omdat het blad niet inziet, hoe eene neutrale regering bescherming zou kunnen verleenen, wanneer de oorlog verklaard is.

Het *Journal de Bruxelles* zegt, dat er sprake is van het sluiten van een concordaat tusschen den Heiligen Stoel en den Koning der Nederlanden, als Groothertog van Luxemburg. Een der bepalingen zou zijn, dat het Apostolisch Vicariaat van Luxemburg in bisdom zou worden veranderd. De tegenwoordige vicaris-apostoliek, Mgr. Laurent, bisschop van Chersonesus, die sedert geruimen tijd in ballingschap leeft, zou tot bisschop van Luxemburg worden benoemd.

Zutphen, 8 Maart. Bij het uitgraven van grind uit een veld onder de gemeente Eibergen, heeft men een fossiel gevonden, hetwelk men onderstelt te zijn een gebeente van een dier uit het anti-diluviaansch tijdperk. In dit been bevond zich bij de opgraving een klein hol pijpje. Het fossiel, dat eene lengte heeft van ruim 5 palm, is thans in het bezit van den heer v. E. R. te Eibergen. Men doet onderzoek of er nog meerdere dergelijke voorwerpen te vinden zijn.

— In de Gemeenteraadsvergadering van den 6 dezer werd gelezen eene ministriële missive, volgens welke er nu mogelijkheid zou bestaan, dat wij ons binnen kort in 't bezit van eene doeltreffende haven zullen mogen verheugen. Een daartoe strekkend ontwerp werd in handen eener commissie gesteld.

— Tot Wethouder dezer gemeente is benoemd de heer Jhr. H. A. D. Coenen.

D **Wilp**, 8 Maart. Naar wij vernemen, is bij den raad der gemeente Voorst, onlangs ingekomen een adres van den heer de Bruin, geneesheer te Voorst, inhoudende het verzoek, om zijn tractement van *f* 100 met nog *f* 100 te verhoogen: onder anderen redenen, omdat ZEd. onder eene bevolking van bijna 5000 zielen, zeer velen gratis moet bedienen. Niettegenstaande dit request door den heer Schimmelpenninck v. d. Oije c. s., bij een adres aan den raad ondersteund wordt, komt het ons wenschelijker voor, dat te Wilp, met eene bevolking van 1800 zielen, een geneesheer worde beroepen, liever dan het tractement van den heer de Bruin te Voorst met *f* 100 te verhoogen; goede geneeskundige hulp toch, onder zulk eene groote bevolking, verspreidt over eene oppervlakte van minstens 6 uren in omtrek, aan te brengen is den bekwaamsten arts, met den besten wil zelfs, onmogelijk.

Nu deze zaak in den raad is ter sprake gebragt, meenen wij, langs dezen weg, HH. doctoren opmerkzaam te moeten maken op de omstandigheid, dat Voorst, met eene bevolking van ruim 3000 zielen, waaronder vele gegoeden en zelfs die tot de eerste standen behooren, vroeger twee geneesheeren bezat; wij meenen zelfs, dat de heer de Bruin, zich daar als tweede geneesheer heeft gevestigd, naast den ambts-doctor de Lespinasse, die later naar Vaassen is beroepen. En dat Wilp, eene welvarende gemeente, voor als nog, zonder geneesheer is, zoodat buiten de aanwezige, zeker nog één zoo geen twee geneesheeren, in de gemeente Voorst, een middelmatig bestaan zouden kunnen vinden.

---

† **Hardenbergh**, 6 Maart. Als een voorbeeld hoe gevaarlijk het is, jonge kinderen, al is het ook voor nog zoo korten tijd alleen te laten, moeten wij helaas! vermelden, dat gisteren namiddag, in het naburige Engeland, een kind van twee jaar, terwijl de moeder haren man iets te eten bragt, in een put is verdronken.

Men denke de droefheid der ouders, welke op die wijze hun eenig zoontje hebben verloren!

Leeuwarden, 7 Maart. Gisteren overleed alhier de heer P. Koumans Smeding, ridder der orde van den Ned. Leeuw en agent der Nederl. Handel Maatschappij, in den ouderdom van 62 jaren. De overledene was een der voornaamste reeders en handelaars in deze provincie en heeft in vele opzigten, ook als lid der Ged. Staten van Friesland, vroeger en later in velerlei betrekkingen, een nuttig en werkzaam leven geleid.

— De voorwerpen, die in den nacht van 25 op 26 Febr. uit de Synagoge alhier ontroofd waren, zijn gelukkig allen door een boeren jongen in het water aan den Groninger straatweg, bij de Bontevaart, in een zak, teruggevonden. Al de geroofde voorwerpen waren vernield en in elkander getrapt, om versmolten te worden. De politie doet de ijverigste nasporingen, om de daders te ontdekken.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consul te Danzig, is het jaar 1853 voor den handel een der belangrijkste sedert 50 jaren geweest: graan- en houthandel zoowel als de reederij hebben goede winsten opgeleverd.

De omzetting en uitvoer van granen is aanzienlijker dan in de laatste jaren geweest; rijke toevoeren zijn uit Polen ontvangen, minder uit het binnenland, daar veel naar Stettin en Berlijn is gezonden.

De tarwe heeft door de weêrsgesteldheid het meest geleden; rogge en haver hebben een goeden oogst geleverd; gerst insgelijks, doch was van geringe qualiteit; erwten hebben door het natte weder veel geleden; de oogst van raap- en koolzaad was goed, doch niet overvloedig; van lijnzaad zijn maar geringe toevoeren ontvangen.

Op 31 December 1853 bedroeg de voorraad 4438 last tarwe, 495 last rogge, 119 last gerst, 20 last haver, 117 last erwten, 1163 last raapzaad.

De uitvoer beliep in 1853, 48,520 last tarwe, 1,702 last rogge, 413 last gerst, 173 last erwten, 154 last lijnzaad, 1,250 last raapzaad. Die naar de Nederlanden in het bijzonder bedroeg 5,873 last tarwe, 31 last rogge, 70 last gerst, 5 last erwten, 52 last lijnzaad, 483 last raapzaad. Minder dan in 1852 zijn uitgevoerd 494 last rogge, 268 last erwten, 235 last raapzaad; meer, 22,025 last tarwe, 288 last gerst, 31 last lijnzaad. Naar de Nederlanden werden minder uitgevoerd 2,353 last tarwe, 9 last erwten; meer 31 last rogge, 70 last gerst, 52 last lijnzaad, 336 last raapzaad. Op 31 December waren de prijzen als volgt: per last tarwe 220 R. Th.; per last rogge 158 R. Th.; per last garst 100 R. Th.; per last haver 66 R. Th.; per last erwten 148 R. Th.; per last lijnzaad 153 R. Th.; per last raapzaad 200 R. Th.

Hout. De vraag van het buitenland naar [illegible]nen en eiken hout, in het najaar van 1852 begonnen, heeft het gansche jaar door aangehouden, en de voorraad zou opgeruimd zijn, had het niet aan schepen en werkvolk ontbroken. De toevoer en overgeblevene voorraad zijn grooter dan in 1852, maar ²/₃ van dien voorraad is reeds voor het buitenland verkocht.

De op ultimo December overgebleven voorraad bestaat uit 59,062 stuks greenen balken van 12—20 duim; 119,522 stuks dito 8—11 duim; 151,889 stuks rondhouten; 14,613 stuks eiken balken; 52,948 stuks dito planken; 6,365 schok duigen.

Uitgevoerd zijn in 1853 met 754 schepen: greenen balken 200,284 stuks, dito dito ⁸/₁₁ duims 53,840 stuks, masten en spieren 2,134 stuks, diverse deelen 274,515 stuks, spoorhouten 480,216 stuks, greenen klaphout 51,051 vadem, eiken balken 7,983 stuks, dito planken 90,964 stuks, duigen 24,617 schok.

De handel in vleesch heeft van October 1852 tot April 1853 slechts een geringen omvang gehad, en ook thans is er voor denzelven weinig uitzigt.

Naar jopenbier is in de laatste jaren minder navraag geweest; de prijs is in den herfst tot 85 a 90 Sgr. per ¹/₈ vaatje.

De waarde van alle over zee uitgevoerde goederen bedroeg Rth. 14,941,801 of Rth. 7,474,906 meer dan in 1852. Daaronder komen voor: granen en zaden Rth. 9,318,480; hout Rth 4,919,752; vruchten, bernsteen, bier, matten, raapkoeken, vleesch, zink, raapolie, staal en ijzer enz., ten bedrage van Rth. 703.569.

Onder de te Danzig binnengekomen geladen schepen, ten getale van 825, zijn begrepen 188 schepen met steenkolen, 189 met haring, 40 met zout, 103 met steenen en dakpannen, 19 met spoorstaven, 40 met oud en nieuw ijzer.

De invoer van spoorstaven uitgezonderd, die in 1852 met 81 schepen plaats vond, en na beëindiging der spoorwegen niet meer noodig is, vond eene vermeerdering van invoer bij de meeste artikelen plaats.

De waarde der in 1853 ingevoerde goederen bedroeg Rth. 6,431,985, hetgeen eene vermeerdering van Rth. 556,108 aanwijst tegen den invoer van 1852.

Scheepvaart. Gedurende het afgeloopen jaar zijn te Danzig binnengekomen 1739 schepen, waarvan 198 onder Nederlandsche, 203 onder Deensche, 435 onder Engelsche, 20 onder Fransche, 80 onder Hannoversche, 479 onder Pruissische, 98 onder Mecklemburgsche, 16 onder Oldenburgsche, 3 onder Russische, 190 onder Zweedsche en Noordsche, 7 onder Hamburger, 5 onder Lubecker, 4 onder Bremer en 1 onder Peruaansche vlag.

Uitgezeild zijn 1760 schepen, waarvan 1728 met lading en 32 in ballast, terwijl 61 in de haven van Danzig gebleven zijn.

Wat meer bijzonder den handel van Danzig met Nederland aangaat, zoo is daarin, in vergelijking met vroegere jaren, noch ook voor het vervolg, eenige belangrijke verandering te wachten, zoolang de invoer zich bepaalt tot eigen consumtie en geringen afzet in de provincien.

De invoer uit Nederland heeft bedragen eene gezamenlijke waarde van Rth. 363,798, hetgeen eene vermeerdering van Rth. 81,904 in vergelijking met 1852 aanwijst.

De uitvoer naar Nederland is niet zoo groot als in 1852 geweest, daar die van tarwe meestal naar Fransche en Belgische havens geschiedde; ook heeft het gebrek aan schepen tot dien minderen uitvoer bijgedragen. De waarde der uitgevoer[illegible] deren bedroeg Rth. 1,157,295 aan granen; Rth. 91[illegible] hout; Rth 8,650 aan bernsteen, bier, matten (Rth[illegible] weedasch (Rth. 4,428) in zakken. De gezamenlijke uitvoe[illegible] Nederland bedroeg Rth. 1,257,101, hetgeen eene verm[illegible] van Rth. 151,274 in vergelijking met 1852 aanwijst.

222ste Nederlandsche Staats-Loterij

15e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

N°. 17319 *f* 50,000; N°. 6982 *f* 1000.

Prijs-Courant der Effecten.

—

AMSTERDAM, 9 Maart 1854.

			Rusland.		
Ned. W. Schuld.	2½	54¼ ¹/₁₆		Pct.	
Dito Certificat.	3	65½	*Hope* 1798/1816	5	98½
Dito dito	4	81¼ 1⅛ 1¾	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	80
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	72½
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	71½
Certificaten	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild.*	2½	44³/₈	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	17½ ⅝	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. ⁶/m.	3	33⅛ ¼ ⅛			
Bew. Sp. Com.		3¾ ¹³/₁₆	Metalliek	5	59¾
Amort. Schuld.		3¹³/₁₆	Dito bet. Amst.	5	70
Portugal.			Dito letter B.	5	70
Londen nieuwe.	5	31¹/₁₆ ¹/₁₆	Dito 1847	2½	30¼
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	30¼

Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. 92¼; Mexic., te [illegible] den, 3 pct. 23³/₁₆, ¼, ³/₁₆; dito Onb. 23³/₁₆, ¼, ³/₁₆; [illegible] te Londen p. s. 100 2½ pct. 16⅛, ³/₁₆; dito Uitg. [illegible] Venez. 3½ pct. 24¾; Peru 4½ pct. 60.

De markt bleef ook heden hare vooruitgaande beweging [illegible] volgen door voortgezette verkooporders, zoowel in Holl[illegible] als vreemde effecten, van de eerste bleven 4% ¾, en [illegible] deren circa ½ hooger, en van de anderen waren inzon[illegible] Oostenrijksche hooger te plaatsen.

—

FRANKFORT, Woensdag 8 Maart. Metal. 5 pct 64; [illegible] binn, 3 pct. 33¾; dito 1 pct. 17⅞; Wiss. op Wee[illegible] 89⅞.

—

LONDEN, Woensdag 8 Maart. Consols op tijd 91[illegible] Mexic. N. 3 pct. 24⅜, 24⅜; Peru N. 4½ pct. ex [illegible] 62; Ecuador 3⅞; Gren. Uitg. 6½; Sardinie 5 [illegible] Spanje 3 pct. 36¼, 36⅜; dito 1 pct. 17⅝, 17[illegible] caten 3¾; Denemarken 5 pct. 95; Russen 4½ [illegible] 81½; dito 5 pct. 88½, 88; Holl. 2½ pct. 55½; di[illegible] 85; Grieken 5 pct. bl. 6.

De fondsenmarkt is flaauw.

—

PARIJS, Woensdag 8 Maart. Fr. 4½ pct. op [illegible] dito 3 pct. op t. 66.10; Sp. Binn. 3 pct. 33¼; d[illegible] 17½; N. Metall. 5 pct. 78½.

—

WEENEN, Woensdag 8 Maart. Metall. 1852 [illegible] dito Lett. B 107; Lot. v. fl. 250 117; Lomb. [illegible] Bankactien 1225; Zilver 30¾; Wissel Londen 12[illegible] 155.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gra[illegible]